

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО

Тел. 032/320-710, Факс. 032/320-712, e-mail: ovcar@yu1.net psscacak@psss.rs

Број 5

Датум и место издавања: 15.5.2015. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

МАЈ 2015.

САДРЖАЈ

1. Гајење бруснице – Мр Бранко Танасковић
2. Услови за напредак и добро пословање задруге – Мр Бранко Танасковић
3. Фактори који утичу на масноћу млека - Дипл.инг Љиљана Турчић
4. Заштита пшенице у мају – Дипл.инг Весна Нишавић Вељковић
5. Краставац Корнишон (*Cucumis sativus*)- Дипл.инг Борко Ивановић
6. Преглед доминантних цена са зелене и сточне пијаце за мај 2015

Гајење бруснице

(*Vaccinium macrocarpon*)

Брусница је дрвенаста, зимзелена пузавица која се за масовну производњу гаји углавном због комерцијалне потрошње. Препознатљива је по плодовима богатим антиоксидансима, антоцијанима и флавоноидима, као и високом нивоу витамина С; В витамина; провитамина А; Са; Mg; Р; К; влакана итд. Ова биљка је извор многих лековитих, хранљивих и заштитних састојака, коришћених у производњи лекова, козметичкој и прехранбеној индустрији. За 4-5 година може достићи пун род, који у родној години износи 0.5-1.3 kg по једној биљци.

Америчка, или питома брусница је полегли зимзелени жбун. Поседује кожасте листове који су преко лета тамно зелени и сјајни, док зими, у периоду мировања губе хлорофил и постају црвени. Цветови су делимично самооплодни, односно брусница је странооплодна воћка, па би требало садити бар по две сорте у засаде ради опрашивања.

За гајење бруснице нису неопходни специфични услови. Нормалан раст и развој ове воћке оптималан је на оцедитим, структурним и растреситим земљиштима чија је рН вредност 4,2-5,2 (нешто киселијим земљиштима). На тлу чији је рН већи од 5,2 потребно је у јамиће при садњи додати кисели супстрат, а посађене биљке у том случају, за ниску рН земљишта, прихрањивати амонијум сулфатом. Обзиром на плитак коренов систем, неопходно је прве године по садњи одржавати влажно земљиште, али никако да су засади сувише забарени или поплавлени.

Саднице бруснице саде се у припремљене, пођубрене јамиће дубине 20-30 cm. Коректан размак садње међуредно је

2,5 до 3 м, а у редовима 1 до 1,5 м. На тај начин потребно је 2.666 до 4000 садница по ha. Пошто америчка брусница образује столоне, ширећи се хоризонтално и покривајући земљу, пожељно је да се уграде граничне лајсне, чиме би се њен раст усмеравао у лејама, а уједно био омогућен несметан проход механизације и рад радника.

Развој корова је изузетно штетан за ову врсту. Најбоље се сузбија окопавањем, плевљењем и малчирањем. Након садње садница корисно је земљиште прекрити танким слојем песка, да би се столони лакше ожиљавали. Тако ожиљени живићи формираће ластаре који цветају и плоносе.

За брз раст младих, једногодишњих изданака користе се азотна ђубрива. Пошто у другој и трећој години ластари расту усправно, препоручује се значајно смањење коришћења азотних ђубрива, а уношење комплексних ђубрива са већим процентом фосфора и калијума.

Ради одржавања доброг стања, кондиције и плодношења, наредних година код бруснице се орезају дуги ластари, али остављају родне гране. Након 2 до 3 године брусница углавном покрије површину леје на засађеној парцели, тако да нема потребе за окопавањем.

У узгоју бруснице највећу опасност представља гљива *Phytophthora* која изазива труљење корена. Пегавост листа се распознаје по светлоцрвеним мрљама на листовима. Од штеточина јавља се воћни црв. Сходно томе требало би применити адекватно и правовремено третирање фунгицидима и инсектицидима.

Берба зрелих плодова обавља се пре првих јесењих мразева. Потпуно зреле бобице су бордо, док је семе браон боје. Плодови дуго чувају свежину, у затвореним посудама у фрижидеру свеж укус остаје и после два месеца чувања. Богатство лековитих састојака у плодовима ове воћке омогућује да бобице имају антиоксидантско дејство, а последње анализе показују и антиканцерогено дејство у организму људи. Било да се користи кроз освежавајуће сокове, или чајеве, брусница је ефикасан

лек против бактерија, гљиве *kandide*, а посебно као превентива више болести

савременог живота човека. Зато је многи сматрају као недовољно искоришћен, а веома добар природни антибиотик за људско здравље.

Мр Бранко Танасковић

Услови за напредак и добро пословање земљорадничке задруге

У немилосрдним законима и правилима тржишта само профитабилна и пословно јака земљорадничка задруга може обезбедити добробит својим члановима и заједничким партнерима. Уредност пословања задруге огледа се, пре свега, по вођеним пословним књигама, као и активном рачуну отвореном у изабраној банци, преко ког послује. Такође, задруга мора да води евиденцију о својим задругарима, односно задружну књигу, као и евиденцију о пословању које обавља са својим задругарима и закљученим пословима са кооперантима.

Књиговодствени послови у задружној организацији поверавају се само лицима квалификованим за тај посао. При томе се мора посебно обратити пажња да ти радници књижења о пословним

активностима задруге обављају по правилима која важе за задружне организације. Није редак случај да рачуноводствени радници то не примењују, под изговором да то није законска обавеза, већ да то књижење обављају на исти начин као и књижење са онима који нису чланови задруге. Раздвајање књижења је значајно и због утврђивања обима пословања задруге са задругарима, јер је управо то и основ за расподелу добити, као и потврда саме верности задругара својој организацији, тј колико сами чланови послују са својом задругом.

Важно је да се на конту где се књижи капитал задруге врши аналитичко књижење појединачних удела на име сваког задругара. Потребно је и да се након усвојеног завршног рачуна о томе

обавештавају сви чланови задруге, као и да се сваке године ниво удела задругара-

Уколико задруга током године прима нове чланове, или искључује старе задругаре (на основу утврђених задружних правила), обавезно би требало да се такве промене региструју у Агенцији за привредне регистре.

Уредност пословања задруге показује се и на одржаним седницама органа ове организације. На оваквим скуповима требало би водити уредне записнике, а о њиховим садржајима обавештавати све задругаре. Тајност података не би требало да постоји у задругама, већ мора бити активно информисање свих чланова, као један од основних задружних принципа и основна претпоставка за правилно одлучивање.

чланова ажурира у Агенцији за привредне регистре.

Основно начело утврђивања права на учешће задругара- појединца у расподели добити је обим пословања тог задругара са задругом. На крају године утврђује се његово процентуално учешће у вредности пословања свих задругара са задругом. Тако ће на основу обима пословања са задругом њени чланови имати веће или мање право на учешће у добити задруге, а том мотивацијом допринети значајном напретку и пословном успеху своје задруге.

Мр Бранко Танасковић

Фактори који утичу на масноћа млека

На производњу и састав млека велики утицај има начин исхране. Сварљивост хранива и концентрација оброка имају већи утицај на производњу него било које појединачно храниво.

Цена млека се формира како на учешћу масти тако и на учешћу протеина. Садржај масти се креће око 3.5% са разликама од 3,3% до 4%.

Бројни су фактори који утичу на количину и масноћу млека:

највећи утицај има начин исхране одн. структура оброка. Што је у obroку више заступљена природна храна богата биљним влакнима то је проценат млечне масти већи.

- доба дана утиче на % млечне масти. Вечерње млеко има већи проценат млечне масти у односу на јутарње,

- стадијум лактације, најнижи садржај је у другом месецу лактације, а после тога се постепено повећава.
- опадање %м.м. је изражена при преласку са зимског на летњи начин исхране, а може да се коригује са додавањем одређене количине сена.
 - избор расе има утицај како на млечност тако и на састав млека и ако унутар исте расе могу постојати разлике како у количини млека, а затим и % млечне масти у њему. Краве холштајн и холштајн-фризиске расе представљају најмлечнију расу говеда.
 - техника muže утиче на млечну маст . На почетку muže је ниска заступљеност млечне масти, која постепено расте и на крају muže, у фази -

домузивањамасти је највећи. У пракси је познат утицај четврти вимена на количину млека. Краве дају више млека из задњих четврти него из предњих. Број мужа у току дана утиче на дневну количину помуженог млека ,а самим тим и лактацијску. При трократној мужи млечност крава је већа за 20% у односу на двократну.

- до значајнијих повећања млечности долази током прве три лактације односно око пете године живота, док после пете до 8-9 су повећања незнатна, а након тога почиње знатније да опада. Ово повећање млечности се повезује са повећањем телесне масе и капацитета вимена код старијих крава.оред наведених фактора на количину и састав млека утицај имају и услови смештаја, здравствено станје грла, начин исхране у периоду одгоја и лактације.

Љиљана Ћурчић, инж.сточарства
Пссс Чачак,

ЗАШТИТА ПШЕНИЦЕ У МАЈУ

Пшеница се налази у фази цветања, што значи да је време за још једно прскање против економски најзначајније болести пшенице- фузариозе класа. За разлику од земаља средње и западне Европе где ова болест није присутна код нас фузариоза

класа је присутна и представља веома штетну болест пшенице. Већина сорти пшенице које се увозе су декларисане као отпорне на ову болест. Међутим, ту треба обратити посебну пажњу на следеће: да

тамо одакле долазе ове сорте владају одређени климатски услови који су неповољни за развој ове болести, тако да када се гаје код нас, измењени климатски услови доводе до тога да се болест развија на њима и да исто обољевају као и домаће сорте.

Фузариоза класа је гљивично обољење пшенице, које може знатно да смањи приносе и до 20%. Болест се јавља и почиње да се развија у време цветања пшенице. Цвет пшенице су улазна врата за продирање фитопатогене гљиве и настајање инфекције. Ако у време цветања пшенице буде влажно, кишовито време, при чему не морају бити обилне кише, довољне су и слабе кише са дужим задржавањем магле и росе током јутра и вечери, да би се болест јавила у јачем интензитету. Гљива се развија на млечним зрнима пшенице, а са зрна на зрно или са класића на класић се преноси мицелијом помоћу кишних капи. Тако свака киша праћена вишим температурама погодује развоју и ширењу ове болести.

Штетност-Фузариоза класа доводи до смањења приноса, заражена зрна су штура, неналивена, мање хектолитарске тежине и лошијег квалитета јер заражена зрна садрже микотоксине који су веома штетни, па таква пшеница није за исхрану ни људи ни животиња.

Често се фузариоза класа меша са топлотним ударом због киша и високих температура у време појаве болести, а прави разлог ове појаве је фузариоза класа у фази цветања пшенице.

Заштита од фузариозе класа мора бити у право време, не сме да се закасни. Пшеницу треба прскати када избаци 15-20% прашника. Количина течности не сме бити мања од 200 л/ха, пожељно је да то буде 300-400 л воде по хектару. Дизне морају бити са мањим капима двојка или тројка, а температура у време третирања између 15-20 °Ц.

Уколико су поред фузариозе класа присутне и друге значајне болести пшенице, рђа, пепелница и пегавост листа присутне су и додатне опасности за принос и квалитет зрна пшенице.

Поред болести, током маја у усеву пшенице примећена је и житна пијавица, *Lema melanopus*. Крајем априла и почетком маја месеца, када дневне температуре током периода од 15 дана буду изнад 10°Ц почиње активност овог инсекта. Тада инсекти насељавају пшеницу и почињу са исхраном. Инсекат се храни изгризајући

лисну масу између нерава. Током периода исхране праве карактеристична оштећења у виду трака ширине 1мм. При већим оштећењима напад је видљив и са веће удаљености. После обилне исхране за 2-3 недеље се повлачи у земљиште на дубину

Штетне су и ларве и имага. С обзиром да је период активности имага и ларви веома разновучен, рационалније је сузбијање одраслих јединки, али само при масовној појави и пре масовног полагања јаја. У противном, сузбијају се ларве, али у млађим стадијумима (Л□, Л□). Касније их је теже сузити јер су обавијене слузастом материјом.

од неколико сантиметара. Стадијум лутке траје око 5-6 дана након чега се појваљује нови имаго.

Весна Нишавић Вељковић дипл. инг.
ПССС Чачак

Краставац Корнишон (*Cucumis sativus*)

Краставац је једногодишња зељаста, лозаста биљка. Врежа је дугачка најчешће 1,5-2 м. Производња краставца корнишона код нас карактерише незадовољавајући приноси у односу на агроколошке услове подручја у којима се гаји. Најбољи резултати се постижу гајењем у шпалиру на тамној фолији која осигурава већу температуру земљишта. Краставац је биљка тропског порекла и најбоље успева на температурама од 18-32 степена, с тим што је оптимална температура 25 степени. Оптимална температура за клијање семена је 25-30, а на отвореном пољу сеје се тек када се земљиште загреје на 17-18 степени. Најбоље успева на дубоким, хумусним, структурним и топлим земљиштима слабо киселе до неутралне реакције (оптимална рН 5.8-6.8). Тешка и збијена земљишта, висока подземна вода и чисти пескови нису добри за гајење корнишона, јер на њима споро расте и не доноси добре приносе. Аерација и дренажа земљишта треба да омогуће што боље укоренавање биљке. Добри предусеви су стрна жита и махунарке.

Једнореди шпалир (размак између редова већи од 1,5 м и размак између биљака од 15-20 цм). Сви бочни изданци уклањају се са биљке до 50 цм висине, а касније нема потребе за орезивање. Када млада биљка нарасте до горње жице биљку водимо на страну 40-50 ц, а потом се спушта на другу страну жице. Када корнишон достигне коначну висину око 150 цм скидамо неколико доњих листова тако да доњи део остаје без листова јер је боље проветравање као и олакшано брање касније као и заштита корнишона од проузроковача болести. Озбиљни и задовољавајући приноси који могу донети добит се постижу само прихраном преко система за наводњавање-фертиригацијом у комбинацији са основним, стартним

ђубрењем. За основно ђубрење користити гранулирано, комплексна ђубрива са микроелементима без хлора у количини од 60-100 г/дужном метру. Основно, односно, стартно ђубриво обавити што раније. Фолијарну прихрану спровести од расађивања заједно са средствима за заштиту биља. Пре свега најбоље је прво урадити анализу земљишта да би се тачно уносило ђубрива онолико колико је потребно. Поред редовних проблема код корнишона у последњих неколико година долази до кашњења у роду односно плодношењу, затим долази до интензивног раста вегетативне масе, као и до успореног раста, а све због неизбалансиране исхране корнишна.

Борко Ивановић ПССС Чачак

www.stips.minpolj.gov.rs

Доминантне цене са зелене пијаце за 15.05.2015 године

ПОВРЋЕ		ВОЋЕ		МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ	
Производ	Цена по јед.мере	Производ	Производ	Производ	Цена по јед.мере
Зелена салата	25	Ананас	250	Млади сир	300
Купус	40	Банана	150	Масни сир	450
Краставац	100	Јабука	70	Кајмак	600
Цвекла	50	Нар	200	Јаја С	14
Лук бели	400	Лешник	1600	Јаја А	13
Лук црни	50	Лимун	150	Јаја Б	12
Паприка	250	Орах	1300	Јаја Ц	11
Парадајз	180	Сува шљива	250	Пилад	270
Пасуљ бели	320	Јагода	120		
Пасуљ шарени	250				
Пасуљ жути	400				
Печурка	200				
Шаргарепа	70				
Карфиол	200				

Доминантне цене са сточне пијаце за 15.05. 2015 године

Сточна пијаца		Житарице	
Категорија	Цена по јед.мере	Производ	Цена по јед.мере
Јагњад	250	Кукуруз	22
Овце	140	Сточни јечам	25
Овнови за приплод	20.000	Пшеница	25
Прасад 15 кг	240	Сојина сачма	78
Прасад 25 кг	240	Сун.сачма	45
Шилежад	230	Луцеркино бр.	50
Товљеници 80-120	140	Сено луцерке	18
Товљеници >120	130		